

Sygn. akt III AUa 808/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2019 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Robert Kuczyński (spr.)

Sędziowie: SSA Jarosław Błaszczak

SSA Elżbieta Kunecka

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek

na skutek apelacji W. K.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 2 marca 2018 r. sygn. akt VIII U 233/18

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 7 grudnia 2017 r. w ten sposób, że umarza W. K. należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne i Fundusz Pracy za okresy wymienione w zaskarżonej decyzji,

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kwotę 30 zł tytułem zwrotu opłaty od apelacji.

UZASADNIENIE

W. K. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z 7 grudnia 2017 r., wydanej na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 1 ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., późn. 1551), który po rozpoznaniu wniosku z 25 lutego 2013 r. odmówił mu umorzenia należności z tytułu składek w kwotach określonych w decyzji z 23 maja 2014 r.

Wyrokiem z 2 marca 2018 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił to odwołanie i nie obciążył Z. K. kosztami zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

W. K. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, którą zlikwidował z dniem 12 grudnia 2011 r. Z tytułu tej działalności powstały zaległości składkowe. W dniu 25 lutego 2013 r. wnioskodawca złożył wniosek o umorzenie nieopłaconych należności na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne oraz Fundusz Pracy figurujących na jego koncie, do opłacania których był zobowiązany z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. We wniosku wskazał, że działalność zlikwidował w dniu 12 grudnia 2011 r. Decyzją z 18 kwietnia 2013 r. organ rentowy umorzył postępowanie w zakresie umorzenia należności na ubezpieczenia społeczne za okres od stycznia 1999 r. do lutego 2006 r., listopad 2006 r., listopad 2007 r., luty 2008 r., kwiecień 2008 r., lipiec 2008 r., ponieważ z ustaleń poczynionych w trakcie postępowania wynikało, że na koncie rozliczeniowym brak było zaległości z tytułu składek za ww. okresy. Decyzją z 18 kwietnia 2013 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił, że według stanu na dzień 25 lutego 2013 r. umorzeniu podlegają należności z tytułu składek na: na ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2006 r. do października 2006 r., od grudnia 2006 r. do 10 października 2007 r., od grudnia 2007 r. do stycznia 2008 r., marzec 2008 r., od maja 2008 r. do czerwca 2008 r. oraz od sierpnia 2008 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 15.073,14 złotych, w tym z tytułu: składek: 9.059,54 złotych, odsetek: 5.952,00 złotych, koszty upomnienia: 70,40 złotych, na ubezpieczenia zdrowotne za okres od grudnia 2006 r. do września 2007 r., grudzień 2007 r., marzec 2008 r., od maja 2008 r. do czerwca 2008 r., od sierpnia 2008 r. do września 2008 r., od listopada 2008 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 5.987,72 złotych, w tym z tytułu: składek: 3.669,72 złotych, - odsetek: 2.318,00 złotych, na Fundusz Pracy za czerwiec 2008 r., okres od sierpnia 2008 r. do września 2008 r. oraz od grudnia 2008 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 395,04 złotych, w tym z tytułu: składek: 280,04 złotych, odsetek: 115,00 złotych. W decyzji też wskazano, że warunkiem umorzenia ww. należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. W punkcie II decyzji podano, że należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie. Decyzją z 23 maja 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. określił, że według stanu na dzień 25 lutego 2013 r. umorzeniu podlegają należności z tytułu składek na: ubezpieczenia społeczne za okres od marca 2006 r. do października 2006 r., od grudnia 2006 r. do 10 października 2007 r., od grudnia 2007 r. do stycznia 2008 r., marzec 2008 r., od maja 2008 r. do czerwca 2008 r. oraz od sierpnia 2008 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 15.073,14 złotych, w tym z tytułu: składek: 9.059,54 złotych, odsetek: 5.952,00 złotych, koszty upomnienia: 61,60 złotych, b) na ubezpieczenia zdrowotne za okres od grudnia 2006 r. do września 2007 r., grudzień 2007 r., marzec 2008 r., od maja 2008 r. do czerwca 2008 r., od sierpnia 2008 r. do września 2008 r., od listopada 2008 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 5.987,72 złotych, w tym z tytułu: składek: 3.669,72 złotych, odsetek: 2.318,00 złotych, na Fundusz Pracy za czerwiec 2008 r., okresy od sierpnia 2008 r. do września 2008 r. oraz od grudnia 2008 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 343,04 złotych, w tym z tytułu: składek: 228,04 złotych, odsetek: 115,00 złotych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że w wyniku ponownej analizy konta rozliczeniowego stwierdzono, że w decyzji z 18 kwietnia 2013 r. wskazano nieprawidłową kwotę upomnienia na ubezpieczenie społeczne – 70,40 złotych, a winna być 61,60 złotych oraz nieprawidłową kwotę składki na Fundusz Pracy – 280,04 złotych, a winno być 228,04 złotych. Decyzja uprawomocniła się w dniu 1 lipca 2014 r. W dniu 24 czerwca 2014 r. W. K. podpisał umowę ratalną nr (...) obejmującą należności niepodlegające umorzeniu, czyli obejmujące okres od marca 2009 r. do stycznia 2010 r. z terminem spłaty ostatniej raty wyznaczonej na 3 czerwca 2019 r. oraz do uregulowania pozostałych kosztów egzekucyjnych należnych Naczelnikowi Pierwszego Urzędu Skarbowego we W., który był organem prowadzącym postępowanie egzekucyjne. Pismem z 20 października 2017 r. Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego we W. poinformował, że wnioskodawca nie uregulował kosztów egzekucyjnych.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy przytaczając treść przepisów art. 1 ust. 1 pkt 1, ust. 6, ust. 10 i ust. 13 ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, zwanej dalej ustawą abolicyjną wskazał, że W. K. aby uzyskać umorzenie należności określonych ostatecznie decyzją z 23 maja 2014 r., jako płatnik składek, nie mógł posiadać na dzień wydania skarżonej decyzji niepodlegających umorzeniu należności składkowych za okres od 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek. Sąd podsumował, że ustawodawca określił daty: początkową i końcową posiadania niepodlegających umorzeniu zaległości składkowych tj. od 1 stycznia 1999 r. do dnia wydania decyzji o umorzeniu, natomiast faktem jest, że W. K. na dzień

wydania skarżonej decyzji posiadał zaległości na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy za poszczególne okresy, które nie podlegają umorzeniu. Sąd ten zauważył jednocześnie, że w decyzji z 18 kwietnia 2013 r. organ rentowy w pkt II wskazał, że warunkiem umorzenia należności określonych w tej decyzji jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Dopiero w drugim zdaniu określił, że należności nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji. Zdaniem Sądu Okręgowego W. K. nie udowodnił, że należności niepodlegające umorzeniu zostały przez niego uregulowane w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji.

Z wyrokiem tym nie zgodził się W. K. i wywiódł apelację. Wskazał w niej, że wyrok jest dla niego bardzo krzywdzący, ponieważ nie uwzględnia jego praw wynikających z zawartej z ZUS-em umowy ratalnej na część należności niepodlegających umorzeniu. W ocenie skarżącego umowa ta dawała mu gwarancję na uzyskanie abolicji.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i umorzenie należności ZUS.

Sąd Apelacyjny ustalił dodatkowo:

W dniu 6 grudnia 2018 r. W. K., na konto Pierwszego Urzędu Skarbowego we W., dokonał wpłaty 1.128,60 zł, tytułem pozostających do uregulowania kosztów egzekucyjnych.

(dowód: oryginał dowodu wpłaty - k. 67 a.s.)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego choć Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił niesporny stan faktyczny, co skąd inąd nie nastroczało trudności, bowiem fakty mające znaczenie w sprawie wynikały z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, to jednak z ustaleń tych wyprowadził nietrafne wnioski, przez co nieprawidłowo zastosował powołane przez siebie przepisy prawa materialnego a to ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, zwanej dalej ustawą abolicyjną.

Poza sporem jest, że w rozpoznawanej sprawie W. K. posiadał określone zadłużenie z tytułu nieopłacania składek i wykorzystując możliwość, jaką dawała ustawa z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą (Dz.U.2012.1551), zwana dalej ustawą abolicyjną, złożył wniosek o umorzenie należności. Nie ulega również wątpliwości, że w następstwie tego wniosku ZUS wydał dwie decyzje „warunkowe” określające wysokość zaległości składkowych, jakie będą podlegały umorzeniu: pierwszą w dniu 18 kwietnia 2013 r., a następną 23 maja 2014 r., która zmieniła poprzednią. W punkcie II decyzji z 18 kwietnia 2013 r. wskazano, że warunkiem umorzenia jest spłata należności niepodlegających umorzeniu wraz z odsetkami, opłatami prolongacyjnymi, kosztami upomnienia, opłatami dodatkowymi, a także kosztami egzekucyjnymi naliczonymi przez dyrektora oddziału ZUS, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. W decyzjach nie zostały sprecyzowane kwoty należności niepodlegających umorzeniu. Decyzja z 24 maja 2014 r. uprawomocniła się 1 lipca 2014 r., przy czym w dniu 24 czerwca 2014 r. pomiędzy W. K. a ZUS-em została zawarta umowa o rozłożeniu na raty należności niepodlegających umorzeniu. Odwołujący się w terminie regulował wpłaty wynikające z ustalonego w tej umowie harmonogramu, przy czym termin spłaty ostatniej raty przypadał na 3 czerwca 2019 r. Nadto nie jest sporne, że w piśmie z 21 października 2013 r., które W. K. otrzymał 19 listopada 2013 r. (potwierdzenie odbioru – k. 63 a.s.) Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego we W. poinformował, że łączna kwota kosztów egzekucyjnych pozostających do uregulowania wynosi 1.128,60 zł. Kwotę tę skarżący uiszczył w toku postępowania apelacyjnego (dowód wpłaty k. 67 a.s.).

Spór dotyczył natomiast kwestii czy w opisanych wyżej okolicznościach zaistniały podstawy do wydania decyzji o odmowie umorzenia W. K. należności składkowych. Sąd Okręgowy szczegółowo przytoczył mające zastosowanie

przepisy art. 1 ust. 1-10 i ust. 13 ustawy abolicyjnej, przez co zbędne jest ich ponowne przytaczanie. W kontekście spornej materii trzeba jednak wskazać, że przepisu art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej nie można odczytywać, a następnie stosować w oderwaniu od innych przepisów tej ustawy, których treść modyfikuje wnioski wynikające z wykładni art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej. Tak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 4 października 2018 r., wydanym w sprawie III UK 150/17 (Legalis nr 1831134), wskazując, że przepis art. 1 ust. 10 uzupełniany jest bowiem przez art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej, który normuje warunki, jakie muszą być spełnione, aby organ rentowy wydał decyzję o umorzeniu należności albo o odmowie umorzenia należności. Sąd ten podkreślił przy tym, że obie decyzje są decyzjami związanymi. Ich konieczną przesłanką jest - obok spełnienia warunku w postaci nieposiadania składek niepodlegających umorzeniu - także uwzględnienie art. 1 ust. 12, zgodnie z którym warunek z art. 1 ust. 10 (nieposiadanie niepodlegających umorzeniu składek) może zostać spełniony w późniejszym terminie, niż wynikający z art. 1 ust. 11 ustawy abolicyjnej. Dla przesunięcia terminu spłaty należności niepodlegających umorzeniu konieczne jest rozłożenie tych należności na raty albo odroczenie terminu płatności. Zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, w takiej sytuacji warunek nieposiadania na dzień wydania decyzji niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne jest spełniony „po ich opłaceniu”. Sąd Najwyższy stwierdził, że zwrot „po ich opłaceniu”, dotyczący należności opisanych w art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej, w zestawieniu z rozłożeniem na raty należy rozumieć w taki sposób, że opłacenie rat powinno nastąpić w sposób przewidziany w stosownej umowie między organem rentowym a płatnikiem składek.

Przenosząc powyższe rozważania, z którymi w pełni zgadza się Sąd Apelacyjny, na grunt rozpoznawanej obecnie sprawy trzeba podkreślić, że bezspornie W. K. opłacał należności niepodlegające umorzeniu na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z umową ratalną nr (...) z 24 czerwca 2014 r. Jak zostało ustalone, termin ostatniej raty wynikającej z harmonogramu spłat przypadał dopiero na czerwiec 2019 r. Tymczasem organ rentowy, a za nim również Sąd pierwszej instancji, kierując się nietrafnie jedynie upływem 12-miesięcznego terminu (biegnącego od drugiej decyzji tej z 23 maja 2014 r.) wynikającego z treści art. 1 ust. 11 uznał, że niezapłacenie przez W. K. w tym czasie należności z tytułu kosztów egzekucyjnych, przekreśla możliwość umorzenia mu należności składkowych na podstawie abolicji.

Według Sądu Apelacyjnego, nie jest to stanowisko słuszne z kilku przyczyn. Po pierwsze z powodu nie uwzględnienia przez organ, że nie zakończył się jeszcze termin do spłaty należności wydłużony umową ratalną. Skoro bowiem organ rentowy zgodził się na rozłożenie W. K. na raty należności niepodlegających umorzeniu, to w kontekście art. 1 ust. 12, wydłużony został termin do zapłaty tych zaległości do końca obowiązywania umowy ratalnej. Po drugie nielogiczne jest przyjmowanie, jak to czyni organ rentowy a zanim Sąd I Instancji, że nieopłacenie przez W. K. kosztów egzekucyjnych, a zatem należności nie głównych, lecz pobocznych, przekreśla nowe ustalenia w zakresie zasad i terminu spłaty, zawarte w umowie o rozłożeniu należności na raty. Po trzecie w toku postępowania przed Sądem drugiej instancji skarżący opłacił koszty egzekucyjne określone w piśmie z 21 października 2013 r., a zatem przed upływem terminu wynikającego z umowy ratalnej (3 czerwca 2019 r.).

Podsumowując Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że Sąd Okręgowy nie wziął uwagę, a powinien było to uczynić, że ZUS potraktował zaistniałą w sprawie sytuację zbyt mechanicznie i rygorystycznie, pomijając treść obowiązujących w tej mierze regulacji prawnych, a nadto w ogóle nie analizując konkretnej i szczególnej sytuacji W. K., w szczególności, że Organ zawarł z nim umowę ratalną w której powinien był uwzględnić także spłatę należności z tytułu kosztów egzekucyjnych i wreszcie że nie zaczął czy do zakończenia obowiązywania tejże umowy ratalnej, która z oczywistych przyczyn wydłużyła czy nawet zastąpiła wyżej wskazany 12 miesięczny termin do spłaty od uprawomocnienia się decyzji, W. K. spłaci także rzeczony koszty egzekucji. Oczywiste jest, że przedsiębiorcy zobowiązani byli i są do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, a ustawa abolicyjna jest niejako ukłonem w stronę tych podmiotów, które nie wywiązywały się z tej powinności. Niemniej jednak nie można do tej kwestii podchodzić bez jakiegokolwiek refleksji nad konkretną sytuacją danego ubezpieczonego, tym bardziej, gdy z okoliczności sprawy wynika wyjątkowa staranność w regulowaniu zaległości. W sprawie W. K. nie unikał przecież zapłacenia należności. Korzystając z dobrodziejstwa, jakie dała mu powołana wyżej ustawa, zwrócił się o umożliwienie rozłożenia zaległości na raty, na co ZUS wyraził zgodę. Co więcej, W. K. w pełni wywiązywał się z zawartej umowy. Nie można również

przejsć obojętnie obok pewnego proceduralnego „zamieszania”, jakie wystąpiło w sprawie, które w konsekwencji zadziało dezinformacyjnie na W. K.. Należy bowiem zwrócić uwagę, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych (art. 1 ust. 8). W ocenie Sądu Apelacyjnego, wyłączenie, o którym mowa w art. 1 ust. 8, oznacza jedynie, że sam organ rentowy nie jest władny określić kosztów egzekucyjnych, ale winien je także ustalić – co w korespondencji wewnętrznej w rozpoznawanej sprawie również miało miejsce – dla potrzeb prawidłowego sporządzenia decyzji określającej warunki umorzenia. O wysokości kosztów egzekucyjnych W. K. został powiadomiony co prawda po wydaniu pierwszej decyzji warunkowej z 18 kwietnia 2013 r., jednak treść kolejnej decyzji, z 23 maja 2014 r., która zmieniała pierwszą decyzję, a która ograniczona została do ponownego określenia wysokości należności, jakie będą podlegały umorzeniu i w której brak było jakichkolwiek informacji zarówno co do wysokości kosztów egzekucyjnych, ustalonych już przecież na tym etapie przez ZUS, jak i terminu ich spłaty, co w powiązaniu z podpisaną przez strony umową ratalną, mogło wzbudzić u W. K. uzasadnione przekonanie, że wypełnia wszystkie konieczne warunki, by jego należności składkowe podlegały umorzeniu w oparciu o przepisy ustawy abolicyjnej.

Z tych powodów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., orzekł jak w punkcie I sentencji. Orzeczenie o zwrocie opłaty podstawowej od apelacji, zawarte w punkcie II sentencji wyroku, wydano na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 79 ust. 1 pkt 1e ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2018.300 t.j.).

SSA Jarosław Błaszczak SSA Robert Kuczyński SSA Elżbieta Kunecka

R.S.

z) odnotować w rep

doręczyć pełnomocnikowi ZUS O we W. pracownikowi M. Ż.

kal. 2 miesiące

po bezskutecznym upływie w/w terminu akta zwrócić s. I Instancji

19.01.19r.